

Brevet från förlaget

Berättelse

Det var år 1932. Moa Martinson bodde i ett litet, ensligt torp som hette Johannesdal. Det låg mellan Ösmo och Sorunda, söder om Stockholm. Runt huset fanns bara skog. Moa hade haft ett hårt liv. Hon hade vuxit upp fattig, fått fem söner och förlorat två av dem. Men hon hade aldrig slutat skriva.

På kvällarna, när det blev tyst, satte hon sig vid köksbordet. Hon tog fram papper och skrev om sitt eget liv. Hon skrev om fattiga kvinnor, om tungt arbete och om att föda barn. Hon skrev ärligt och rakt, utan att göra livet finare än det var.

Den hösten skickade Moa ett manuskript till ett stort förlag i Stockholm, Bonniers. Texten hade titeln *En man byggde*. Sedan väntade hon. Förläggaren Tor Bonnier läste, och svaret kom: förlaget ville ge ut boken. Under ett helt år arbetade Moa vidare med texten och gjorde den bättre. Hon bytte också titel.

År 1933 kom boken ut. Den hette nu *Kvinnor och äppelträd*. Moa var 42 år gammal. Boken väckte stor uppmärksamhet. Många blev förvånade, för ingen hade skrivit så öppet om kvinnors kroppar och liv förut. En del kritiker tyckte inte om den. Men många kvinnor kände för första gången igen sitt eget liv i en bok.

Från det ensliga torpet hade Moa skrivit sig fram till hela Sverige.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
ensligt	Huset ligger ensligt, långt från staden.
ett torp	litet hus på landet
förlora	Det är mycket svårt att förlora en vän.
ett manuskript	en text innan den blir en bok
ett förlag	företag som gör böcker
en förläggare	person som bestämmer på ett förlag
ge ut	göra en text till en färdig bok
väcka uppmärksamhet	få många att lägga märke till något
en kritiker	person som bedömer böcker i tidningar
känna igen sig	tycka att något liknar ens eget liv

Läsförståelsefrågor

1. Var bodde Moa när hon skrev boken?
 1. mitt i Stockholm
 2. i ett ensligt torp i skogen
 3. i en stor stad i norr
2. När på dygnet skrev Moa?
 1. på morgonen
 2. mitt på dagen
 3. på kvällen när det var tyst
3. Vad hette manuskriptet först?
 1. *En man byggde*
 2. *Mor gifter sig*
 3. *Kvinnor och äppelträd*
4. Stämmer påståendena? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
 1. Moa skickade sitt manuskript till förlaget Bonniers.
 2. Förlaget sa nej till boken.
 3. Boken *Kvinnor och äppelträd* sålde i en miljon exemplar.
5. Varför blev många förvånade över boken? (öppen fråga)
6. Vad tror du Moa kände när svaret från förlaget kom? (inferens)

Facit

1. i ett ensligt torp i skogen
1. på kvällen när det var tyst
1. *En man byggde*
1. ja b) nej (förlaget ville ge ut boken) c) det står inte i texten
- Exempel på svar: För att hon skrev så öppet och ärligt om kvinnors kroppar och liv, vilket ingen hade gjort förut.
- Exempel på svar: Hon blev nog mycket glad och stolt, eftersom hon länge hade drömt om att bli författare.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten ger en närbild av ett känt ögonblick och kompletterar biografien. Texten är skriven i preteritum. Tema: att nå sin dröm trots en svår start. Bra för att öva preteritum och tidsord (sedan, under ett år, först). Be gärna deltagarna berätta om en gång de väntade på ett viktigt besked.

Diskussionsfrågor

- Moa skrev om sitt eget liv. Varför kan det vara både svårt och viktigt att berätta sanningen om sig själv?
- Moa blev författare först som 42-åring. Är det någonsin för sent att börja om eller lära sig något nytt?
- Har du väntat på ett viktigt besked någon gång? Hur kändes det?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om en dröm du har, och vad du behöver göra för att nå den.

Källor och faktagranskning

- Moa Martinson – Wikipedia (svenska): https://sv.wikipedia.org/wiki/Moa_Martinson
- Moa Martinsons liv – moamartinson.se: <https://www.moamartinson.se/moa-martinsons-liv/>
- H Maria (Moa) Martinson – Svenskt Biografiskt Lexikon: <https://sok.riksarkivet.se/sbl/Presentation.aspx?id=9141>
- Moa Martinson – Britannica: <https://www.britannica.com/biography/Moa-Martinson>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Moa Martinson (egentligen Helga Maria Martinson, född Swartz) föddes 2 november 1890 i Vårdnäs församling, Östergötland, och dog 5 augusti 1964 i Sorunda, Södermanland. Hon växte upp i fattigdom kring Norrköping. Första maken Karl Johansson (tillsammans från 1910, gifta 1922); de fick fem söner. Två av sönerna drunknade 1925. Karl dog 1928. Hon gifte sig 1929 med poeten Harry Martinson (skilda 1941). Genombrott med romanen "Kvinnor och äppelträd" (1933). Självbiografisk trilogi: "Mor gifter sig" (1936), "Kyrkbröllop" (1938), "Kungens rosor" (1939). Osäkerhet: källor anger ibland Motala som födelseort – det avser hennes uppväxtområde; den officiella församlingsuppgiften är Vårdnäs. Bilden är ett svenskt pressfoto från 1957 och är public domain i Sverige enligt reglerna för journalistiska foton före 1969.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.